

Prof. dr hab. Henryk **Kardela** (Instytut Anglistyki)

Ucieleśnienie w języku

WY, 30h, sem. zimowy

Kierunek: kognitywistyka

Według jednej z definicji *ucieleśnienia*, sformułowanej przez Tima Rohrera (2001), ucieleśnienie to ukierunkowane odwzorowanie metaforyczne (por. tzw. *hipoteza inwariancji*—the Invariance Hypothesis (Lakoff 1990), w którym struktury wiedzy, u podłoża których leżą schematy wyobrażeniowe, są rzutowane z „bardziej ucieleśnionej” domeny źródłowej do „mniej ucieleśnionej”, a przeto bardziej „abstrakcyjnej” — do domeny docelowej (por. Lakoff and Johnson 1980). Wykład ma na celu prześledzenie, na gruncie lingwistyki kognitywnej, w jaki sposób ucieleśnienie przejawia się w języku i gramatyce, i w jakim zakresie samo pojęcie *ucieleśnienia* jest „teoretycznie użyteczne” w językoznawczej analizie kognitywnej (por. Heine 1997). Wykład prezentuje problematykę ucieleśnienia w odniesieniu do takich procesów kognitywnych, jak *reifikacja/obiektywfikacja* (por. Szwedek 2005), *metaforyzacja*, *metonimizacja* (por. Lakoff and Johnson 1980, Lakoff 1987), subiektywfikacja (por. Langacker, 1999, 2008) oraz intersubiektywfikacja (por. Traugott 1995, Zlatev i in. 2008).

Heine, B. 1997. *Cognitive Foundations of Grammar*. Oxford University Press.

Lakoff, G., M. Johnson. 1980. *Metaphors We Live by*. Chicago University Press.

Lakoff, G. 1990. The Invariance Hypothesis. *Cognitive Linguistics*. 1, 39-74.

Lakoff, G. 1987. *Women, Fire and Dangerous Things. What Categories Reveal about the Mind's Hidden Complexities*. Chicago University Press.

Langacker, R. 1999. *Grammar and Conceptualization*. Berlin: Mouton de Gruyter.

Langacker, R. 2008. *Cognitive Grammar. A Basic Introduction*. Oxford University Press.

Rohrer, T. 2001. Pragmatism, Ideology and Embodiment. William James and the Philosophical Foundations of Cognitive Linguistics. In R. Dirven, B. Hawkins, E. Sandikcioglu (eds.) *Language and Ideology*. Vol. 1. *Theoretical Cognitive Approaches*. Amsterdam/ Philadelphia: John Benjamins.

Szwedek, A. 2005. Obiektywfikacja jako podstawa metaforyzacji. W: H. Kardela, Z. Muszyński, M. Rajewski (red.) *Kognitywistyka I. Problemy i Perspektywy*. Wydawnictwo UMCS.

Traugott, E. 1995. Subjectification in grammaticalization. In D. Stein and S. Wright (eds.) *Subjectivity and Subjectivization*. Cambridge: 31-54. Cambridge: Cambridge University Press.

Zlatev, J., T. Racine, Ch. Sinha, E. Itkonen. 2008. *The Shared Mind. Perspectives on Intersubjectivity*. Amsterdam: John Benjamins.